

Are your Serving G-d when Asleep?/Yehoshua Grunstein

Source

שולחן ערוך [או"ח תרל"ט/ב]- ואין ישנים חוץ לסוכה אפי' שינת עראי; אבל מותר לאכול אכילת עראי חוץ לסוכה.

הר"ן [סוכה י"ג: ד"ה "היה"] - יש מי שגורס "עד שיעור משיעלה עמוד השחר", כלומר דתרתו בעיני; (1) שיהא נעור אחר שיעלה עמוד השחר... (2) אם עלה עמוד השחר ולא נעור= אין מקיצין אותו... הבית יוסף [או"ח תרל"ט/ז]- ומתוך דברי הר"ן... פירוש ואין בני ביתו צריכין להקיצו... דכיון דהוא ישן = אין בו דעת להצריכו לחזור ערוך השולחן [או"ח כ"ח/ה-ו]- עוד כתב... "חייב אדם למשמש בתפיליו כל זמן שהם עליו שלא יסיח דעתו מהם"... אך א"כ, אינו מובן מה שכתב אח"כ דישן בהם שינת עראי?... ולדידי משינת עראי לא קשיא כלל, שהרי אדם מוכרח לישן ואז פטור מכל המצות ומה שייך אז היסח הדעת... והרי בעת השינה אנחנו כמתים. הרב שלמה זלמן אויערבך [הליכות שלמה על סוכות, פרק תשיעי/י"ז, עמ' קס"ו]-מי שנרדם לאונסו חוץ לסוכה, אין צריכים להקיצו, הואיל והישן פטור מן המצוות. ומטעם זה, נראה שמותר-מעיקר הדין-להוציא בשעת שינתו מן הסוכה הסבר דבר הלכה [שם ל"ב]- וכיון דבשעת שינתו חשיב האדם כמו שוטה גמור ולא בר חיובא הוא כלל. ע"כ, דמה שציוותה תורה שתהא השינה בחג הסוכות בסוכה היינו רק לאדם ניעור בשעה שנשכב לישן אבל לא בשעה שהוא כבר ישן.	בן איש חי [שנה ראשונה פרשת האזינו סעיף ח]- ...אפילו שינת עראי אסור לישן חוץ לסוכה. לפיכך; אם רואה אדם חבירו בבית הכנסת מתנמנם בעת קריאת ס"ת וכיוצא= צריך לעורר אותו

שולחן ערוך [או"ח תרל"ט/ז]- היה ישן וירדו גשמים בלילה, ונכנס לתוך הבית ופסקו הגשמים= אין מטריחין אותו לחזור לסוכה כל אותה הלילה, אלא ישן בביתו עד שיעלה עמוד השחר. הגה: ויעור משנתו

Proofs to Both Sides

הנצי"ב [משיב דבר א/מ"ז]- במג"א...מה שדחה דברי האריז"ל...צ"ל, דבעת שהי' ישן היה פטור מן המצות, ועל אותה שעה אין להצטער	משנה, מסכת בבא קמא דף כ"ו עמוד א'-אדם מועד לעולם, בין שוגג בין מזיד, בין ער בין ישן. הרמ"א [יו"ד שע"ב/א]- כהן שהוא ישן ומת עמו באהל צריכין להקיצו ולהגיד לו כדי שיצא מגן אברהם [או"ח כ"א/ב]- וכתבי האר"י; כתוב על פי הסוד שיש לשכב בלילה בטלית קטן, ומביא מהאי דאמרי' פ"ד דמנחות כיון שראה דוד עצמו ערום בבית המרחץ אמר אוי לי שאני ערום מן המצות". וק' למה לא אמר כן בליל' שהיה ג"כ ערום אלא ע"כ שהיה שוכב בטלית קטן...

Test Case- Can One sleeping be Counted for the Minyan?

השו"ע [או"ח, נ"ה/ו]- ואם התחיל אחד מהעשרה להתפלל לבדו ואינו יכול לענות עמהם או שהוא ישן אפ"ה מצטרף.

ערוך השולחן [או"ח נ"ה/י"ב-י"ג]-

ויש מי שחולק... וס"ל דאינו מצטרף. ולא דמי לעומד בתפלה, שהרי יכול לשתוק ולשמוע הקדיש והקדושה, משא"כ בישן [ט"ז סק"ד], ועוד - דהעומד בתפלה הרי הוא עוסק בצרכי שמים, אבל הישן לשעתו הוא כמת בעלמא ולכן אנו מברכים "המחזיר נשמות לפגרים מתים" ואיך יצטרף.	וכן העומד באמצע התפלה = מצטרף אף שאינו יכול להפסיק ולענות, והטעם דעשרה בעינן דאכל ביה עשרה שכינתא שריא וכשהשכינה כאן יכולין לומר כל דבר שבקדושה אף שלא הכל עונין. וז"ל רבינו הב"י בסעיף ו'- ואם התחיל אחד מעשרה להתפלל לבדו ואינו יכול לענות עמהם או שהוא ישן אפילו הכי מצטרף עמהם עכ"ל"

ב

והנה בשני תחומים מצינו לכאורה עבירה שכל עיקרה דוקא בשעת השינה, ונבאר:

א. כתב הרמב"ם (פי"א מעבודת כוכבים הי"ג) "איזה הוא דורש אל המתים. זה המרעיב את עצמו והולך ולן בבית הקברות כדי שיבוא המת בחלום ויודיעו מה ישאל עליו. ויש אחרים שהן לובשים מלבושים ידועים ואומרים דברים ומקטירין קטורת ידועה וישנים לבדם כדי שיבוא מת פלוני ויספר עמו בחלום. כללו של דבר כל העושה מעשה כדי שיבוא המת ויודיעו לוקה שנ' לא ימצא בך וכו' ודורש אל המתים".

הרי דלאו של דורש אל המתים ענינו שהמתים באים אל האדם בחלום לילה. הרי לן דאדם עובר עבירה ולוקה עליה בשנתו.

אך באמת נראה טפי דאין עצם העבירה אלא במעשים שהוא עושה בהיותו ער ומזמין את עצמו לשגעון זה וכמבואר בלשון הרמב"ם "כל העושה מעשה כדי שיבוא המת ויודיעו לוקה". ובאמת דבר זה מוכרח בשיטת הרמב"ם שהרי בהלכה ט"ז שם כתב דכל הדברים הללו דברי שקר וכזב הן ותעתועי שוא המה, ובאמת אין המתים באים אליו כלל, וא"כ בהכרח שאין החטא אלא במעשים שלפני השינה, וז"פ.

ב. במס' עבו"ז (כ' ע"ב) אמרו "ונשמרת מכל דבר רע, שלא יהרהר אדם ביום ויבוא לידי טומאה בלילה".

אך גם בזה נראה דאין העבירה בעצם ראיית הקרי בלילה דהוי אונס אלא בעצם הרהורי העבירה שעל ידם בא לידי טומאה.

ויש בזה נפ"מ להלכה במי שהרהר בדבר עבירה וקרוב לודאי שאם ילך לישון יבא לידי טומאה האם יש עליו איסור לישון כדי שלא יראה קרי או שמא נאמר מה דהוי הוי וכבר עבר בעבירה בעצם הרהור ואין עבירה בראית הקרי בלילה. ולפי המבואר נראה לכאורה דאכן אין עליו איסור לישון ויתפלל להקב"ה בקר"ש שעל המטה שישמרנו מכל מכשול וכל תקלה.

וכבר נחלקו גדולי הדור בשרש הדברים בשו"ת ציץ אליעזר (חלק ט"ו סימן נ"ג). דעת הגרצ"פ פראנק והגרש"ז אוירבך זצ"ל דאם בסוף לא ראה קרי לא עבר באיסור דאורייתא, ולעומתם כתב הגרא"י ולדינברג זצ"ל דעצם הרהור היא העבירה אף אם לא ראה קרי בלילה, עי"ש.

אמנם ודאי מדת חסידות איכא להמנע מטומאת קרי שיש בה טומאה ופגם לנפש כידוע.

הגרש"ז אוירבך זצ"ל במי שנרדם חוץ לסוכה דאין חייב להעיר אותו על מנת שיכנס לסוכה דישן כשוטה הוא ואינו בר חיוב ופטור הוא מן המצוות. ועוד חידש הגאון דבשעת הדחק מותר אף להוציא ישן מן הסוכה על מנת לפנות מקום לאחרים, כיון שאינו עובר בכלום כשהוא ישן.

ולענ"ד נראה עיקר דינן דינו כבר חיוב וכבר דעת לכל דבר, אלא דבשנתו אינו יכול לכוין בפועל וכל מעשיו הוי כאילו נעשו שלא במתכוין. ועוד הלכה אית ביה שדינו כאונס שפטור מן המצוות, אך מ"מ דינו כבר חיובא, ויש להפרישו מן העבירה כשם שיש להפריש כל מי שעובר עבירה בשוגג או באונס. וביסוד הדבר נראה דהישן המבטל מצוותיו או עובר בחטא אונס הוא, ואם מקיים מצוה הוי כעושה בלי כונה ומחשבה, אבל ודאי דבר חיובא הוא, ומצוות מתקיימות על ידו אף כשהוא ישן.

מסכת גיטין דף ע עמוד ב' - אמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקוס, וחזר ואמר אל תכתבו - אין דבריו האחרונים כלום. אר"ש בן לקיש: כותבין ונותנין גט לאלתר, ור' יוחנן אמר: אין כותבין אלא לכשישתפה. ... במאי קמיפלגי? ר"ל מדמי ליה לישן, ור' יוחנן מדמי ליה לשוטה. ור' יוחנן נמי לידמיה לישן! ישן לא מחוסר מעשה, האי מחוסר מעשה.

ואף דלפי רבים מן הפוסקים המוהל הוא שליח האב והערל המצווה, פשוט דאין השליחות בטלה כאשר האדם ישן, וכמבואר להדיא בגיטין ע' ע"ב דנחלקו אמוראי במי שאחזו קורדייקוס אם שליחו יכול לכתוב הגט מר מדמה ליה לשוטה ששליחותו בטלה ומר מדמה ליה לישן ששליחו נותן את הגט.

ולגבי שיכור כתב הבית שמואל בסימן קכ"א ס"ק ב' דאין שליחותו בטלה ודומה לישן. ובערוך השלחן (שם סעיף ו') חלק עליו והביא מה דאיתא בגמ' (שבת ס"ו ע"ב) דהדרך להפיג יין ע"י משיחת שמן על כפות ידיו ורגליו של השיכור וא"כ אינו דומה לישן שמעצמו צפוי להתעורר, עי"ש.

ודבריו תמוהין וכי לא ידע ולא ראה, דמטבע הדברים צפוי השיכור להתפקח ויינו יפוג מעצמו, וע"כ דאין כונת הגמ' אלא לסגולה מסויימת שיש בה כדי להביא להתפוגגות השכרות בזמן קצר, וצדקו דברי הב"ש דיש לדמות שיכור לישן.

ואף שיש מקום לדון דהישן יכול להתעורר בכל שעה, משא"כ השיכור שבדרך הטבע צריך שהות מסויימת עד שיפוג יינו, אך מסתבר שאין לחלק בכך והלא מי שעייף מאוד מחוסר שינה קשה להקיצו עד שישן שנת ישרים ומ"מ אין שליחותו בטלה.

אמנם ראיתי שיש מי שמחלק בין ישן לשיכור לגבי השאלה אם אפשר לצרפם למנין עשרה. בכף החיים (סימן נ"ה ס"ק י"ד וסימן צ"ט ס"ק מ"ו) הביא משו"ת בית יהודה (סימן מ"ה) שכתב דהישן מצטרף משא"כ השיכור. וצ"ע בטעם הדברים דלכאורה נראה דאין בין זל"ז.

ז. ולגבי עצם השאלה אם ישן מצטרף לעשרה, להדיא כתוב בשו"ע (סימן נ"ה סעיף ו') "ואם התחיל אחד מהעשרה להתפלל לבדו ואינו יכול לענות עמהם או שהוא ישן אפ"ה מצטרף עמהם". הרי שהישן הוי בר חיובא אלא שאינו יכול לענות. שהרי כתב הבית יוסף שם שרבו הגדול מהר"י בירב למד הלכה זו מהדין של מי שאינו יכול לענות, הרי שדין אחד וגדר אחד המה.

אמנם הט"ז שם (ס"ק ד') חולק על השו"ע וכתב שאין ללמוד ישן ממי שעומד באמצע התפלה ואינו יכול לענות דשאני מי שבאמצע התפלה דיכול לשמוע ושומע כעונה, ועוד דבשעה שאדם ישן רוח מסאבותא שורה עליו עי"ש. אך אף הוא לא העלה על דעתו לומר דישן דינו כשוטה וכלאו בר חיובא.

ח. ועוד יש לעיין בזה במי שביטל תפלה מחמת שינה והיה ישן כל זמן התפלה אם חייב בתשלומין. דאם נאמר דכאשר הוא ישן פטור הוא מן המצוות וכאילו אינו בר חיובא לכאורה דינו כאונן שאין לו תשלומין. ולהדיא מבואר בסימן צ"ט סעיף א' דהוי כשוגג וחייב בתשלומין. ובמשנ"ב סק"ד כתב דאף אם הלך לישון לאחר שהגיע זמן תפילה הוי כשוגג דסמך על כך שיתעורר לפני סוף זמן תפילה, וכך גם במי שהשתכר וביטל תפילתו, עי"ש. אך מ"מ פשוט דאף אם ישן כל זמן תפילה יש לו תשלומין וכן בשיכור, הרי דודאי דינם כבני חיוב לכל דבר.

ומשום כ"ז נראה לענ"ד דהישן בר חיובא הוא לכל דבר אלא דבכל דבר שצריך כונה הוי כמתעסק בעלמא, וכמו"כ אינו נענש לא על ביטול מצוה ולא על עבירה שעבר בשנתו משום דהוי אונס.

והנה בשני תחומים מצינו לכאורה עבירה שכל עיקרה דוקא בשעת השינה, ונבאר:

א. כתב הרמב"ם (פי"א מעבודת כוכבים הי"ג) "איזה הוא דורש אל המתים. זה המרעיב את עצמו והולך ולן בבית הקברות כדי שיבוא המת בחלום ויודיעו מה ישאל עליו. ויש אחרים שהן לובשים מלבושים ידועים ואומרים דברים ומקטירין קטורת ידועה וישנים לבדם כדי שיבוא מת פלוני ויספר עמו בחלום. כללו של דבר כל העושה מעשה כדי שיבוא המת ויודיעו לוקה שנ' לא ימצא בך וכו' ודורש אל המתים".

הרי דלאו של דורש אל המתים ענינו שהמתים באים אל האדם בחלום לילה. הרי לן דאדם עובר עבירה ולוקה עליה בשנתו.

אך באמת נראה טפי דאין עצם העבירה אלא במעשים שהוא עושה בהיותו ער ומזמין את עצמו לשגעון זה וכמבואר בלשון הרמב"ם "כל העושה מעשה כדי שיבוא המת ויודיעו לוקה". ובאמת דבר זה מוכרח בשיטת הרמב"ם שהרי בהלכה ט"ז שם כתב דכל הדברים הללו דברי שקר וכזב הן ותעתועי שוא המה, ובאמת אין המתים באים אליו כלל, וא"כ בהכרח שאין החטא אלא במעשים שלפני השינה, וז"פ.

ב. במס' עבו"ז (כ' ע"ב) אמרו "ונשמרת מכל דבר רע, שלא יהרהר אדם ביום ויבוא לידי טומאה בלילה".

אך גם בזה נראה דאין העבירה בעצם ראיית הקרי בלילה דהוי אונס אלא בעצם הרהורי העבירה שעל ידם בא לידי טומאה.

ויש בזה נפ"מ להלכה במי שהרהר בדבר עבירה וקרוב לודאי שאם ילך לישון יבא לידי טומאה האם יש עליו איסור לישון כדי שלא יראה קרי או שמא נאמר מה דהוי הוי וכבר עבר בעבירה בעצם ההרהור ואין עבירה בראית הקרי בלילה. ולפי המבואר נראה לכאורה דאכן אין עליו איסור לישון ויתפלל להקב"ה בקר"ש שעל המטה שישמרנו מכל מכשול וכל תקלה.

וכבר נחלקו גדולי הדור בשרש הדברים בשו"ת ציץ אליעזר (חלק ט"ו סימן נ"ג). דעת הגרצ"פ פראנק והגרש"ז אורבך זצ"ל דאם בסוף לא ראה קרי לא עבר באיסור דאורייתא, ולעומתם כתב הגרא"י ולדינברג זצ"ל דעצם ההרהור היא העבירה אף אם לא ראה קרי בלילה, עי"ש.

אמנם ודאי מדת חסידות איכא להמנע מטומאת קרי שיש בה טומאה ופגם לנפש כידוע.

ב

אם מותר לשכב לישון לפני עלות השחר

כשיש חשש שלא יקום לקר"ש ותפילה

כבוד ידי"נ ויקיר לבבי

האברך היקר והנפלא

הרה"ג ר' חנניה שפרן הי"ו

הנני במענה קצר על שאלתך.

בדבר חיילים שהיו כל שעות הלילה במארבים, בסיוורים ושאר פעילות מבצעית. וחוזרים לבסיס כשעה לפני עלות השחר עייפים וסחוטים האם מותר להם ללכת לישון בתקוה שיקומו לקרוא קר"ש בזמנה או שמא כיון שיש חשש שמרוב עייפות לא יצליחו להתעורר אסור להם לישון כלל.

בשאלה זו יש לדון במבט כללי ובמבט פרטי.

במבט כללי, האם מוטל על האדם חובה לדאוג לפני הגיע זמן המצוה שיוכל לקיימה או שמא אין למצוה אלא מקומה ושעתה. ואף דפשוט דעל האדם לקנות לולב ולבנות סוכה לפני הגיע החג ולאפות מצות מצוה, אין זה אלא משום דזה טבען של מצוות אלה, דמי שלא טרח בערב שבת מה יאכל בשבת ואם לא יכין צרכי המצוה בעוד מועד כיצד יקיים את המצוות. אבל מצד עיקר הדין טרם הגיע זמן קר"ש אין עליו חובה להבטיח שבבוא הזמן יוכל לקרוא קר"ש בזמנה.

ועוד יש לעיין מענין לענין באותו הענין האם מותר לאדם ליכנס למצב שבו יאלץ לבטל מצות עשה מחמת אונס, או שמא כל עוד לא הגיע זמן המצוה ולא חל עליו חיובה, מתהלך הוא לפי דרכו ואם יבטל אח"כ מצוה מחמת אונס, הלא אונס רחמנא פטריה.

ויש לדון בשאלה זו גם בהתייחסות פרטית, הלא במס' שבת (ט' ע"ב) מבואר דאין נכנסין לסעודה ולא לספר סמוך למנחה וכ"ה בשו"ע סימן רל"ב, ויש לעיין מה הדין לגבי שינה דלא מצינו בגמ' ובפוסקים קדמונים האם מותר לשכב לישון סמוך למנחה או לשחרית.

ונחזה אנן.

הנה במס' שבת (י"ט ע"א) מבואר דאסור להפליג בספינה ג' ימים לפני השבת ונחלקו הראשונים בטעם הלכה זו. י"א דהוי משום שמא יצטרכו לחלל שבת בדבר שיש בו פקו"נ, וי"א משום ביטול עונג שבת ע"י טלטול הספינה, עיין בזה. ולשני הדרכים לכאורה יש ללמוד דאף לפני השבת מוטל על האדם לדאוג לקיום מצוות השבת ולהמנע מליכנס למצב שבו יצטרך לעבור בעבירה משום פקו"נ, או למצב שבו יבטל מצות עשה מחמת אונס.

אך כבר ביארתי במק"א דתקנה מיוחדת היא זו ואין ללמוד מזה כלל גמור למק"א.

וגם ממה שנחלקו הראשונים לגבי תינוק שנשפכו המים החמים שהוכנו לצורך מילתו, אם מלין אותו ושוב מחממין מים משום שיש בהם פקו"נ או שמא דוחים את המילה שלא נצטרך לחלל שבת לצורך פקו"נ, אין ללמוד לני"ד מחדא ותרי טעמי: א. שאני פקו"נ מאונס בעלמא. ב. שאני קיום מצוה הרובצת עליו חובה מצרכי הרשות.

והנה בסימן קכ"ח סעיף ד' איתא "כשכהנים אינם רוצים לעלות לדוכן אינם צריכים לשהות חוץ לביהכ"נ אלא בשעה שקורא החזן כהנים וכו'". הרי שמותר לכהנים לצאת מבית הכנסת טרם קראו להם לעלות כאשר אינם רוצים לעלות לדוכן, כיון שכל עוד לא נקראו אין עליהם חובה לעלות.

אך יש לחלק דשאני התם דכיון שלא נקראו לעלות פטורים הם לעלות מעצם הדין ולא משום אונס, אלא משום דילפינן מקרא ד"אמור להם" שאינם עולים לדוכן אא"כ נקראו לעלות, משא"כ בני"ד דמבטלין מצות עשה מחמת אונס.

ומ"מ גם שם כתב הרא"ש (וכמובא במשנ"ב ס"ק ד') דאסור להם לבטל אלא מחמת חולשה וכדו' סיבה אחרת, עי"ש.

אמנם הנראה עיקר בזה כמו שכתבתי במנחת אשר למס' פסחים סימן ה' דבאמת אי אפשר לבטל מצוה טרם הגיע זמנה, אלא שמצד רצון התורה מוטל על האדם לדאוג לכך שיוכל לקיים את מצוות ה' ולרדוף אחרי קיומן.

וכיון שברצון ה' עסקינן ולא במצוה מוגדרת אין בזה גדרים ברורים ומוחלטים והכל לפי הענין ועל כגון דא כתוב "חכם לב יקח מצוות". דמצד אחד נצטוונו בחיוב מצוה והלכות רבות מושתתות על החובה הגדולה לחבב את המצוות ולרדוף אחריהם, ומשה רבינו לא נתאווה ליכנס לארץ ישראל אלא כדי לקיים את מצוותיה (סוטה י"ד ע"א).

ומאידך נראה ברור דאין האדם חייב להוציא ממון ולטרוח טרחה מרובה או להצטער לפני הגיע זמן המצוה על מנת שיוכל לקיים את המצוה במועדה.

וכבר דנתי במק"א באנשי עסקים וכדו' אם מותר להם לנסוע למקום שאין בו מנין לתפילה, או למקום שאין בו ס"ת לקריאה, ונמצאו מבטלים קריה"ת או תפילה בציבור באונס. ועיין בשו"ת שבט הלוי ח"ו סימן כ"א שכתב דאסור לעשות כן אלא לצורך גדול, ודחה את דברי השואל שהעיד שהיו צדיקים שנסעו לנפוש במקומות שונים שאין בהם ס"ת או מנין לתפילה. אך גם בדבריו מבואר שלצורך גדול אין בזה איסור.

והרי כתב הטור בסימן תרפ"ח "שדרו ממתבתא היכא דנפיק בשיירא או נפיק בספינתא קורא בי"ד... ואם אינו יכול... קורא בי"א ובי"ב וכו'". ובב"י הביא שהלכה זו מקורה בתוספתא וברוקח, במרדכי, בבה"ג ובאו"ז. ובשו"ע שם ס"ז כתוב די"א שקורא אפילו מתחלת החודש, עי"ש. ולכאורה פלא שלא מצינו לאף אחד שיכתוב שאסור לו לצאת לשיירא או להפליג בספינה אם אין מגילה בידו. ופשוט מזה דכיון שיוצא לפני זמנו ומן הסתם יוצא לצורך, שהרי בימי קדם לא יצאו בשיירא ולא הפליגו בספינה לשם טיול בעלמא, אין בזה איסור כלל וכנראה כך נהגו מעשים בכל יום.

סוף דבר נראה דכל עוד לא הגיע זמן מצוה אין איסור גמור לעשות מעשה שעל ידו יבטל מצות עשה כשיגיע זמנה, ולצורך גדול יש להקל.

ב

ולגבי השאלה המסויימת, אף שלא מצינו בגמ' ובשו"ע איסור ללכת לישון לפני זמן תפילה אפשר שאין זה אלא משום שלא נהגו בזמניהם בשינת הצהריים אלא מעטים. אך בסידור בית יעקב למרן הגר"י עמדין לפני תפילת מנחה (ב"עזרה גדולה" ס"ק ד') כתב דק"ו הדברים דאם אסרו ליכנס לסעודה ק"ו שאסור לישון דמשיך טפי. וכתב דאסור לשכב לישון כחצי שעה לפני מנחה גדולה. וזו חומרא יתירא.

ובשו"ת בנין עולם להגרי"א חבר (או"ח סימן א') כתב דשינת הצהריים שבדרך כלל זמנה מועט הוי כסעודה קטנה שמותרת לפי מנחה גדולה, ואף לפני מנחה קטנה יש להקל בזה כמבואר בסימן רל"ב. אבל אסור ללכת לישון כחצי שעה לפני זמן תפילת השחר, עי"ש.

אך מ"מ לא מצינו מי שיאסור לישון לפני זמן זה של חצי שעה לפני עלות השחר.

סוף דבר חיילים אלה שעסקו במלחמת מצוה כל הלילה מותר להם ליתן שינה לעיניהם ותנומה לעפעפיהם, ויכונון שעון מעורר שיוכלו לקרוא קר"ש בזמנה, ואם מחמת אונס יעבור הזמן, והוא רחום יכפור עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו.

באהבה

אשר וייס

